

Offentlige toppjobber

- hemmelige eller ikke?

Rapport fra offentlighetsutvalget i Norsk presseforbund, mai 2009

Innholdsfortegnelse

Prosjektbeskrivelse	side 3
Resultatene av prosjektet	side 4
Konklusjon og anbefalinger	side 7
Oversikt over registreringen i prosjektets del 1	side 8
20 offentlige toppjobber – en oppsummering	side 9
Oversikt over vedlegg	side 13

Prosjektbeskrivelse

1. januar 2009 trådte den nye offentleglova i kraft. I et brev til samtlige kommuner og fylkeskommuner kom kommunalminister Magnild Meltveit Kleppa med sterke oppfordringer.

– Eg vonar at innbyggjarane og pressa vil oppleva auka openheit. Lova legg til rette, men det er opp til dei folkevalde og tilsette i kommunane og fylkeskommunane å skapa ei god utvikling i den einskilde kommune og fylkeskommune, fastslo kommunalministeren i brevet.

Tok kommunene kommunalministeren på ordet - og satte seg inn i den nye loven? Offentlighetsutvalget i Norsk presseforbund ønsket å undersøke dette nærmere ved å gjennomføre systematiske stikkprøver.

Vi valgte å konsentrere oss om kommunenes praksis i forbindelse med ansettelser og med et særlig fokus på den nye lovens § 25. Bestemmelsen er en videreføring av den gamle lovens § 6 første ledd nr. 4, men kravene er skjerpet ved at paragrafens andre ledd, femte punktum inneholder følgende krav til forvaltningsorganene:

«I utlysinga skal det gjerast oppmerksom på at opplysningar om søkjaren kan bli gjort offentlege sjølv om søkjaren har oppmoda om ikkje å bli ført opp på søkerlista».

I tillegg framgår det av lovteksten at terskelen for å hemmeligholde navn for stillinger som er av stor offentlig interesse, skal være høy, jf. følgende presisering i annet ledd, fjerde punktum: *”Ved vurderinga av om ei slik oppmoding skal takast til følgje, skal det leggast vekt på om det knyter seg særleg offentleg interesse til stillinga”.*

Vi bestemte oss for å gå dypere inn i et utvalg på 20 av de første toppjobbene i offentlig sektor med søknadsfrist etter 1. januar 2009, for å undersøke hvordan kommunene praktiserer den nye loven. Prosjektet har vært todelt:

Del 1) Registrering

Vi undersøkte om de 62 første stillingsannonseene av offentlige toppjobber, lyst ut på nav.no og Kommunal rapport, inneholder lovens krav til utforming av utlysningstekst.

Del 2) Innsynskrav og klager

Vi ba om innsyn i søkerlistene fra et utvalg blant de 20 første offentlige

toppjobbene med søknadsfrist etter 1. januar 2009. Vi bestemte oss på forhånd for å klage dersom ett eller flere navn var unntatt fra søkerlista. Med dét mål for øyet å få juridiske avklaringer, klagde vi også da vi ved et par anledninger fant annonser blant de 20 stillingene som vi klart så representerte mangler i henhold til lovens krav.

Resultatene av prosjektet

Del 1 – Loven brytes - uten konsekvenser

Undersøkelsen av annonseteksten i de 62 først utlyste offentlige toppjobbene viste at kun 6 prosent av de offentlige virksomhetene fullt ut fulgte kravene i den nye loven. Disse 6 prosent hadde – slik loven krever – presisert i annonseteksten at opplysninger om søkeren kan bli offentliggjort, selv om søkeren har bedt om å bli unntatt fra offentlighet. (En detaljert oversikt over registreringen er vedlagt bak i rapporten.)

Enkelte av kommunene hadde riktignok mer utfyllende annonsetekster på Internett enn på trykk. I flere tilfeller fant utvalget en kort stillingsannonse på trykk, med videre henvisning til en mer utfyllende annonse på Internett. I disse tilfellene ville en potensiell søker bli gjort oppmerksom på lovens bestemmelser om mulig offentliggjøring, men først etter at søkeren aktivt hadde oppsøkt annonsen på Internett.

Dersom vi tar nettannonsene med i vurderingen, øker prosentandelen kommuner som følger lovens krav til 25 prosent.

Like fullt gjenstår 75 prosent av annonsene, der kommunene ikke hadde utformet annonsene i tråd med lovens krav.

Etter offentlighetsutvalgets vurdering er dette et klart signal om at størstedelen av norske offentlige virksomheter ikke ser ut til å ha tatt inn over seg lovens krav til utlysningstekst. Etter utvalgets vurdering er dette et resultat verken offentlige virksomheter – enn si kommunal- og regionalminister Magnild Meltveit Kleppa kan si seg fornøyd med.

Utvalget valgte å klage på klart mangelfullt utformede annonser til to Fylkesmenn og Sivilombudsmannen. Til tross for at både Sivilombudsmannen og Fylkesmannen erkjente at stillingsannonsene var i strid med kravene i offentleglova, førte ingen av klagegene fram. Begrunnelsen fra fylkesmennene og Sivilombudsmannen var at at klageretten etter offentleglova er knyttet til "avgjørelser etter loven", i praksis avslag på innsynskrav. Skal man kunne klage på mangelfullt

utformede annonser kan dette altså først gjøres dersom kommunen unntar ett eller flere navn fra den offentlige søkerlisten.

I en klagesak mellom offentlighetsutvalget og Fylkesmannen i Oslo og Akershus (vedlegg nr 6) uttaler Sivilombudsmannen følgende:

«I lys av at det ble gitt fullt innsyn i søkerlisten, har ombudsmannen ikke funnet grunn til å gå videre med klagen. Ombudsmannen forutsetter at kommunen vil innrette seg etter gjeldende regler for fremtiden».

Og i en klagesak mellom offentlighetsutvalget ved utvalgsmedlem Vegard Venli og Fylkesmannen i Telemark, fastslår Fylkesmannen følgende:

«Vegard Venli synes å ha en oppfatning av at hans påtale av kommunens noe mangelfulle formulering i utlysingen av rådmannsstillingen gir han et rettskrav på at kunngjøringen endres og eventuelt utlyses på nytt. Fylkesmannen kan ikke se at en slik oppfatning har støtte i loven. For øvrig synes kommunen på et tidlig stadium å ha erkjent at utlysingen ikke samsvarte med påbudet i § 25 annet ledd femte punktum. Det forutsettes at kommunen ikke gjør samme feil ved senere anledning».

Med andre ord er det altså liten tvil om at organer som er underlagt offentleglova har en lovfestet plikt til å varsle allerede i utlysningsteksten, at navnet på søkeren kan bli offentliggjort selv om søkeren ber om konfidensialitet. I tillegg til at dette følger direkte av loven, forutsetter både Sivilombudsmannen og fylkesmennene i sine avgjørelser at kommunene i fremtiden følger lovens krav til stillingsannonser.

Utvalgets undersøkelse av utlysningsteksten blant de 62 første offentlige toppjobbene illustrerte med all tydelighet at flertallet av offentlige virksomheter ikke følger lovens bestemmelser om hvordan utlysningsteksten skal utformes.

Ettersom brudd på kravene i offentleglova ikke møtes med formelle sanksjoner, vil ofte klager være eneste mulighet til å endre praksis. Dermed blir det ekstra problematisk at vi ikke har klageadgang på dette forholdet.

Etter utvalgets vurdering er det derfor svært uheldig at overordnede forvaltningsorgan ikke kan sette foten ned overfor kommuner, fylkeskommuner og andre offentlige virksomheter som lar være å følge loven. Enten i form av kritiske uttalelser eller ditto irettesettelser.

Utvalget frykter at mangelen på irettesettelser fra høyere hold vil uthule hensikten bak innskjerpingen av offentleglovas bestemmelser om ansettelser.)

Del 2 – 39 navn holdt hemmelig ulovlig

Straks den nye offentleglova trådte i kraft, plukket vi ut 20 offentlige toppjobber vi ønsket å se nærmere på. Alle de 20 stillingene hadde søknadsfrist etter 1. januar. Altså måtte den offentlige virksomheten som søkte nye folk, behandle innsynskrav etter den nye og skjerpede offentleglova.

Vi valgte å undersøke de ti første rådmannsstillingene og ytterligere ti på mer underordnet nivå, slik som kommunalsjefer, leder av interkommunalt barnevern med mer. (Se detaljert redegjørelse bak i rapporten.)

Ved første gangs oversendelse av søkerlistene til de 20 toppstillingene var 43 av 221 navn unntatt fra offentlighet. Det tilsvarer to av ti søkere. Hemmeligholdet skjedde til tross for at forarbeidene og veilederen til offentleglova i betydelig grad har innskjerpet offentlige virksomheters adgang til å unnta navn fra søkerlisten:

Offentleglovas § 25 annet ledd stiller krav om at det snarest etter søknadsfristen har gått ut skal settes opp en søkerliste med fullstendig oversikt over hvem som har søkt stillingen. Dersom en skal unnta navn fra søkerlisten, må dette ha en særlig begrunnelse – det er ikke nok at søkeren anmoder om det. Kravet er at det foretas en konkret vurdering av den enkelte søkers begrunnelse for sitt ønske om konfidensialitet, opp mot allmennhetens interesse i å få innsyn i en fullstendig søkerliste. I offentleglovas § 25 annet ledd, 4 punktum heter det: **”Ved vurderinga av om ei slik oppmodning skal takast til følgje, skal det leggjast vekt på om det knyter seg særleg offentleg interesse til stillinga”**.

I sak **2008/260** uttaler Sivilombudsmannen blant annet:

”Offentlige søkerlister er, selv etter at bestemmelsen i offentlighetsloven § 6 nr. 4 kom inn, et grunnleggende prinsipp i norsk rett. Hovedregelen er at søkerlisten er offentlig. Det må kreves en særskilt begrunnelse for å gjøre unntak, i tillegg til at vedkommende søker må ha anmodet om og begrunnet at navnet ikke skal framgå av den offentlige søkerlisten. Det betyr at en søkers anmodning og begrunnelse for å bli unntatt fra søkerlisten er en nødvendig, men ingen tilstrekkelig grunn for å gjøre unntak. Videre skal det vurderes om søkerens begrunnelse anses tilstrekkelig tungtveiende sett opp mot hensynet til allmennhetens behov for innsyn og kontroll med tilsetninger i forvaltningen (meroffentlighetsvurderingen). At stillingen er av særlig offentlig interesse er

ett av flere momenter i vurderingen av om en søkers ønske om ikke å stå på den offentlige søkerlisten skal imøtekommes, idet terskelen for å unnta navn fra søkerlisten antas å være høyere ved tilsetning i slike stillinger”.

Som et ledd i undersøkelsen valgte vi å klage i hvert eneste tilfelle der vi ble nektet innsyn i et eller flere navn på søkerlisten. I flere tilfeller valgte organene selv å offentliggjøre navn på søkere, etter at utvalget hadde gjort organet oppmerksom på retningslinjene for åpenhet. I noen tilfeller trakk en eller flere søkere seg.

Etter den innledende klagerunden satt utvalget derfor igjen med 4 kommuner der vi ikke fikk innsyn i alle søkerne: Bergen, Ringsaker, Oppegård og Alstadhaug. Totalt ønsket de å holde 11 navn unntatt fra offentligheten. Samtlige ble påklaget til høyere instans.

Etter klage ble de fire kommunene pålagt å offentliggjøre 8 navn som tidligere ble holdt hemmelig. Kun i fire tilfeller fant fylkesmennene at kommunene hadde lovhjemmel for å unnta søkere fra søkerlisten. Med det var antallet hemmelige søkere redusert fra 43 til fire.

Undersøkelsen viste at det er stor variasjon på hvordan offentlige virksomheter praktiserer åpenhet rundt søkerlister til toppjobber. I den positive enden av skalaen befinner for eksempel Longyearbyen lokalstyre seg. En dag etter at utvalget krevde innsyn i søkerlisten, sendte administrasjonen søkerlisten til stillingen som ny administrasjonssjef. Listen inneholdt 45 navn, og samtlige var offentlige.

Underveis støtte utvalget også på tilfeller der offentlige virksomheter revurderte fullstendig sin praksis, etter å ha blitt gjort kjent med lovens åpenhetsprinsipp.

Blant dem var NAV Siljan. Da vi først fikk søkerlisten, var 15 av 27 navn unntatt offentlighet. Forvaltningsorganet hadde uten videre hadde akseptert søkernes ønske om å være anonyme. Først etter vår klage kontaktet NAV Telemark søkerne for å be om begrunnelse. Etter Nav Telemarks vurdering hadde ingen av de 27 søkerne gyldig grunn til hemmelighold etter lovens bestemmelser. Tre søkere trakk seg og en hadde kommet til, slik at den endelige listen inneholdt 25 navn - alle offentlige.

Prosjektet har også gitt oss flere gode eksempler på begrunnelser som ikke holder mål, dersom en er søker og ønsker å forbli anonym. Vi nevner her to vurderinger foretatt av Fylkesmannen i Oslo og Akershus vedrørende to søkere til stilling som kommunalsjef i Oppegård kommune:

"Søker nummer 2 er virksomhetsleder i offentlig sektor. Søker ønsker ikke sitt navn offentliggjort fordi dette vil føre til spekulasjoner og skape uro i arbeidsmiljøet. (...)

Begrunnelsen for søker nummer 2 er snau, og det er ikke gjort nærmere rede for hvorfor en offentliggjøring av vedkommendes navn vil "føre til spekulasjoner og skape uro i arbeidsmiljøet". Fylkesmannen har derfor ikke grunnlag for å foreta en konkret vurdering av hvorvidt vedkommende har berettiget begrunnelse for sitt krav. Fylkesmannen legger til grunn at heller ikke kommunen har hatt mer informasjon tilgjengelig, og finner derfor ikke at unntaket er vurdert etter lovens forutsetninger."

"Søker nummer 7 ønsker ikke sitt navn offentliggjort av personlige grunner, fordi det kan skade hennes karrieremuligheter hos nåværende arbeidsgiver dersom det blir kjent at hun har søkt den aktuelle stillingen. Søkers to siste arbeidsforhold har vært av kort varighet. Hun hadde vært ansatt i sin nåværende stilling i underkant av fire måneder før hun søkte stillingen som kommunalsjef. (...) Når det gjelder søker nummer 7 bemerkes det at for de fleste søkere, til alle typer stillinger, kan anføres at det kan skade vedkommendes karrieremuligheter hos nåværende arbeidsgiver, dersom det blir kjent at en søker andre stillinger. Dette forholdet kan derfor ikke anses å være en slik "særlig grunn" som kan føre til unntak fra oppføring på offentlig søkerliste."

Etter offentlighetsutvalgets vurdering er det gitt svært sterke føringer på åpenhet rundt søkere til offentlige toppjobber. Når vår – dog begrensede – undersøkelse alene har tvunget offentlige virksomheter til å redusere antall hemmelige søkere fra 43 til fire, er det etter utvalgets vurdering svært bekymringsfullt.

Konklusjon og anbefalinger

Våre funn avdekker klare brudd på offentleglova § 25. Dette kan tyde på at kravene som ble tatt inn i § 25 for å skjerpe forvaltningens praksis for innsyn i søkerlister, foreløpig ikke har nådd sitt mål.

I den første delen av registreringen tok vi for oss de første 62 utlysningstekstene vi kom over etter nyttår og gjorde en oppsummering. I den andre delen tok vi for oss de 20 første stillingene vi kom over og sjekket hvordan kommunene praktiserte. Med de resultatene vi har fått på relativt kort tid, er det lite som tyder på at en mer omfattende kartlegging av norske kommuners praktisering av denne bestemmelsen ville fått et mer positivt resultat, i offentlighetslovens favør.

Resultatene av klagerunden viser at det ikke bare lønner seg, men at det ofte er helt nødvendig å klage over mangelfulle søkerlister, hvis pressen skal ivaret sitt

samfunnsoppdrag og sørge for at prinsippet om åpenhet rundt hvem som søker ledende stillinger i det offentlige, etterleves i praksis.

Prosjektet tar tross alt bare utgangspunkt i ett punktum av en paragraf i loven. Likevel mener vi det er mulig å fastslå at det er meget stor variasjon mellom de offentlige virksomhetene når det gjelder evne og vilje til å lære seg og ikke minst følge den nye loven. Noen ser ut til å ha forstått og tatt inn over seg hvor streng loven virkelig er når det kommer til offentliggjøring av navn på søkerlistene, andre er altfor slepphendte og aksepterer uten videre søkeres krav om hemmelighold.

Etter vår oppfatning vil den nye loven først bli reell dersom det innføres klageadgang på alle lovens punkter. Samtidig som klageadgangen økes, bør det også innføres strengere sanksjonsmuligheter overfor kommuner som ikke følger loven som Stortinget har vedtatt.

Vi offentlighetsutvalget stiller oss undrende til at Regjeringen til nå ikke har gjennomført noen former for tilsyn med kommunenes praktisering av den nye loven.

Offentleglova er i dag et av våre viktigste virkemidler for et reelt, fritt og åpent demokrati. Både som pressefolk og medborgere kan vi ikke sitte stille og se på at våre makthavere tillater at loven uthules.

Offentlighetsutvalget i Norsk presseforbund,

Oslo, 20. Mai 2009.

Nestleder Hanne Wien

Lars Kise

Vegard Førland Venli

Oversikt over registreringen i prosjektets del 1

Dato	Kommune	Størrelse	Stilling	Nivå	Fullstendig?	Hodejeger	Info om off
15-jan	Hobøl	L	Ineniør/jurist	Annet	Nei	Nei	Nei
15-jan	Værøy	L	Rådmann	Topp	Nei	Nei	Nei
15-jan	Våler +	M	Leder barnevern	Mellom	Nei	Nei	Ja, men bare nett
15-jan	Begen	S	Kommunaldirektør	Topp	Ja	Ja	Ja
15-jan	Steigen	L	Økonomisjef	Mellom	Ja	Nei	Nei
15-jan	Vardø	M	Ass rådmann	Topp	Nei	Nei	Nei
15-jan	Flora	M	Rådmann	Topp	Ja	Nei	Nei

15-jan	Rana	S	Rådmann	Topp	Nei	Nei	Ja, men bare nett
15-jan	Rana	S	Økonomisjef	Mellom	Nei	Nei	Ja, men bare nett
15-jan	Alstahaug	M	Rådmann	Topp	Ja	Nei	Nei
15-jan	Ringsaker	S	Kommunalsjef	Mellom	Nei	Nei	Nei
15-jan	Sør-Varanger	M	Kommunalsjef vik	Mellom	Nei	Nei	Nei
15-jan	Steinkjer	M	Rådmann	Topp	Nei	Nei	Ja, men bare nett
15-jan	Fredrikstad	S	Brukerombud	Mellom	Ja	Nei	Nei
22-jan	Sør-Varanger	M	Økonomirådgiver	Annet	Nei	Nei	Ja, men bare nett
22-jan	Nes	M	Rådmann	Topp	Nei	Ja	Ja, men bare nett
22-jan	Sandnes	S	Innkjøper/rådgiver	Annet	Nei	Nei	Nei
29-jan	Narvik	M	Kommunalsjef	Mellom	Nei	Nei	Nei
29-jan	Nedre Eiker	M	Rådmann	Topp	Nei	Ja	Nei
29-jan	Hadsel	M	Rådmann	Topp	Nei	Nei	Ja, men bare nett
29-jan	Hadsel	M	Teknisk sjef	Mellom	Nei	Nei	Ja, men bare nett
29-jan	Vestfold	S	Direktør stab	Mellom	Ja	Nei	Nei
05-feb	Vadsø	M	Kommunalsjef KUO	Mellom	Nei	Nei	Nei
05-feb	Akersh/Øst	S	Leder for kontrollutv	Mellom	Nei	Nei	Ja, men bare nett
05-feb	Kongsberg	S	Enhetsleder	Mellom	Nei	Ja	Nei
05-feb	Aust-Agder	S	Rådgiver	Annet	Nei	Nei	Nei
12-feb	Grue/Åsnes	M	Komm planlegger	Annet	Nei	Nei	Nei
12-feb	Oppdal	M	Kulturhusleder	Mellom	Nei	Nei	Nei
12-feb	Rakkstad	M	Personalsjef	Mellom	Nei	Nei	Nei
12-feb	Eidsberg	M	Rådmann	Topp	Ja	Ja	Nei
12-feb	Stryn	M	Rådmann	Topp	Nei	Ja	Nei
12-feb	Finnøy	S	Kommunalsjef	Mellom	Nei	Nei	Nei
12-feb	Stange	M	Rådmann	Topp	Ja	Ja	Ja
12-feb	Region	S	Leder regionråd	Mellom	Nei	Nei	Nei
19-feb	Vestvågøy	M	Kommunalsjef	Mellom	Nei	Nei	Nei
19-feb	Skien	S	Rådgiver	Annet	Nei	Nei	Nei
19-feb	Farsund	M	Kommunalsjef	Mellom	Ja	Nei	Ja
19-feb	Øyer	M	Leder Nav	Mellom	Nei	Nei	Nei
19-feb	Frogn	M	Enhetsleder	Mellom	Nei	Nei	Nei
19-feb	Holmestrand	M	Rådmann	Topp	Nei	Ja	Ja, men bare nett
19-feb	Strand	M	Rådmann	Topp	Ja	Ja	Ja
26-feb	Tynset	M	Helse og omsorgs	Mellom	Nei	Nei	Ja, men bare nett
26-feb	Tydal	L	Fagsjef Næring	Mellom	Ja	Nei	Nei
26-feb	Engerdal	L	Rådmann	Topp	Nei	Ja	Nei
26-feb	Selbu	M	Kommuneplanl	Annet	Nei	Nei	Nei
26-feb	Alta	M	Personalsjef	Mellom	Nei	Nei	Ja, men bare nett
05-mars	Stokke	M	Personalsjef	Mellom	Nei	Nei	Nei
05-mars	Kristiansand	S	Enhetsleder barnev	Mellom	Nei	Nei	Nei
05-mars	Fredrikstad	S	Kemner	Mellom	Nei	Nei	Nei
05-mars	Røyken	M	Rådmann	Topp	Nei	Ja	Nei
05-mars	Rennebu	L	Rådmann	Topp	Nei	Ja	Nei
05-mars	Jølster	L	Rådmann	Topp	Nei	Ja	Nei
12-mars	Lærdal	L	Rådmann	Topp	Nei	Nei	Nei
12-mars	Træna	L	Rådmann	Topp	Nei	Nei	Nei
12-mars	Fet	M	Enhetsleder	Mellom	Ja	Nei	Nei
12-mars	Dyrøy	L	Rådmann	Topp	Nei	Ja	Nei
19-mars	Sveio	M	Rådmann	Topp	Nei	Ja	Nei
19-mars	Ørland	M	Rådmann	Topp	Nei	Ja	Nei
19-mars	Tynset	M	Rådmann	Topp	Nei	Nei	Nei
19-mars	Øvre Eiker	M	Omsorgssjef	Mellom	Nei	Nei	Nei
19-mars	Nittedal	S	Rådmann	Topp	Nei	Ja	Nei
19-mars	Kongsberg	S	Leder oppvekst	Mellom	Nei	Ja	Nei

20 offentlige toppjobber – en oppsummering

Bergen kommune: Fra fire til to hemmelige etter klage

Stillingen som kommunaldirektør for finans, konkurranse og omstilling hadde søknadsfrist 23.1, hvilket senere ble forlenget til ultimo februar. Da søkerlisten ble offentliggjort 11. mars, var fire av 11 navn unntatt. Etter klage fra offentlighetsutvalget offentliggjorde Bergen kommune navnet på ytterligere en søker 31. mars. Hemmeligholdet ble likevel påklaget. 5. mai avgjorde Fylkesmannen i Hordaland at bare to av 11 søkere hadde tilstrekkelige grunner til hemmelighold. Bergen måtte offentliggjøre ytterligere en søker, men denne trakk seg da avgjørelsen ble kjent.

Sør-Varanger kommune: Endrer praksis totalt

Stillingen som vikar for kommunalsjef hadde søknadsfrist 22. januar. Etter gjentatte purringer ble søkerlisten oversendt 9. februar. Der var tre av 13 navn unntatt. Hemmeligholdet ble påklaget 22. februar. Etter gjentatte purringer uten å få svar, klagde offentlighetsutvalget kommunens manglende svar på innsynskrav inn for Fylkesmannen i Finnmark. Etter få dager - 14. april - beklaget Runar Nergaard i Sør-Varanger kommune saksbehandlingen. Han opplyste at politikere og administrasjon hadde diskutert åpenhetsprinsippet etter offentlighetsutvalgets henvendelser. De hadde konkludert med at kommunen heretter ville gå for full åpenhet rundt samtlige navn på søkerlistene.

Longyearbyen lokalstyre: Best i klassen

Stillingen som administrasjonssjef hadde søknadsfrist 15. januar. 28. januar fikk utvalget oversendt en søkerliste med 45 navn, der samtlige var offentlige.

Ibestad kommune: Fra tre til null hemmelige etter klage

Stillingen som assisterende rådmann/personalsjef hadde søknadsfrist 27. januar. I den offentlige søkerlisten var tre av syv navn unntatt. Offentlighetsutvalget påklaget hemmeligholdet 9. februar. Dagen etter opplyste kommunen at den hadde gjort en ny vurdering og forespørsel til søkerne som hadde bedt om hemmelighold, og ingen ønsket å opprettholde hemmeligholdet. Alle de syv søkere var deretter offentlige.

Nittedal kommune: Alle åpne fra første stund

Stillingen som helsesjef og kommuneoverlege hadde søknadsfrist 20. februar. Søkerlisten ble oversendt samme dag som offentlighetsutvalget ba om den - 26. februar - og alle de seks søkerne var offentlige.

Vardø kommune: Stilt i bero

Stillingen som assisterende rådmann hadde søknadsfrist 29. januar. Offentlighetsutvalget ba om å få oversendt søkerlisten 30. januar og purret på manglende svar 16. februar. 26. februar sendte utvalget en klage på manglende tilbakemelding vedrørende innsynskrav, med kopi til Fylkesmannen i Finnmark. Samme dag opplyste kommunen at ansettelsen var stilt i bero, ettersom kommunen var midt oppe i en evaluering av hele sin organisasjonsmodell.

Åsnes kommune: Alle åpne fra første stund

Stillingen som leder for interkommunalt barnevern hadde søknadsfrist 5. februar. Søkerlisten inneholdt fem navn og alle var offentlige.

NAV Siljan: Fra 15 til null hemmelige etter klage

Stillingen som leder for Nav Siljan hadde søknadsfrist 27. januar. Søkerlisten ble oversendt 29. januar og der var 15 av 27 navn unntatt. Hemmeligholdet ble påklaget 9. februar. To dager etter opplyste Nav Telemark at de hadde kontaktet alle søkerne og bedt om begrunnelse for hemmelighold. Etter Nav Telemarks vurdering hadde ingen av de 27 søkerne gyldig grunn til hemmelighold. Tre søkere trakk seg og en hadde kommet til, slik at den endelige listen inneholdt 25 navn - alle offentlige.

Ringsaker kommune: Fra åtte til en hemmelige etter klage

Stillingen som kommunalsjef hadde søknadsfrist 23. januar. Søkerlisten ble først oversendt 27. januar, med en bønn om at den ennå ikke måtte offentliggjøres fordi det ikke var undersøkt om søkerne hadde gyldig grunn for konfidensialitet. I denne var 8 av 20 navn unntatt. 28. januar kom ny søkerliste, der tre av 18 navn var unntatt. Hemmeligholdet ble påklaget til Fylkesmannen 9. februar. Ytterligere to søkere trakk seg under klagebehandlingen. Fylkesmannen konkluderte 3. mars med at den ene gjenværende anonyme søkeren fikk forbli anonym. Det var denne - en advokat - som til slutt fikk stillingen.

Oppegård kommune: Fra fem til én hemmelige etter klage

Stillingen som kommunalsjef hadde søknadsfrist 25. januar. Søkerlisten inneholdt ti navn, hvorav fem var unntatt. Etter offentlighetsutvalgets klage 9. februar trakk to søkere seg, mens en ny (med offentlig navn) kom til. Utvalget påklaget hemmeligholdet av tre av ni søkere til Fylkesmannen i Oslo og Akershus. 10. mars avgjorde Fylkesmannen at bare en av søkerne til stillingen hadde tilstrekkelig grunn til å bli unntatt. Fra avgjørelsen hitsettes:

"Det fremgår av "Rettleiar til offentleglova" at det for ledende stillinger generelt, som hovedregel vil kreves særlige grunner for å gjøre unntak fra innsynsretten. Fylkesmannen er enig med kommunen i at det selvsagt vanligvis vil være større interesse knyttet til lederstillinger på høyere nivå, men også en kommunalsjefstilling vil måtte anses som en stilling det "knyttes særlig offentlig interesse til". Dette innebærer at det må kreves "særlige grunner" for at søkerens navn kan unntas fra den offentlige søkerlisten."

Notodden kommune: Praksis endres, men ikke utlysningen

Stillingen som rådmann i Notodden kommune hadde søknadsfrist 9. Februar. Vi fikk fullt innsyn i søkerlisten. Den 28. Januar klagde vi imidlertid over mangelfullt utformet utlysningstekst. 5. Februar kan vi ved selvsyn konstatere på nav.no og kommunens hjemmeside annonsen ikke er endret, på tross av lovnader fra kommunen om dette. 11. Februar klager vi forholdet inn for Fylkesmannen i Telemark, som i vedtaks av 17. April avviser klagen. Fra avgjørelsen hitsettes:

«Etter § 32 i lov om rett til innsyn i dokument i offentlig virksomhet er fylkesmannen klageinstans for vedtak i kommunalt organ. Gjenstand for klage er ifølge samme paragraf "avgjerder etter denne lova"

(...)

Klageren har i denne sak klaget over at utlysningsteksten for rådmannsstillingen ikke inneholdt slik opplysning som nevnt i § 25 annet ledd femte punktum: "I utlysinga skal det gjerast oppmerksom på at opplysningar om søkjaren kan bli gjort offentlege sjølv om søkjaren har oppmoda om ikke å bli ført opp på søkjarlista". En feil av denne art antas

imidlertid ikke å være gjenstand for selvstendig klage etter nevnte § 32. Forholdet antas kun å ha betydning dersom feilen medfører at et krav om innsyn i søkerlisten ikke etterkommes.

Vegard Venli synes å ha en oppfatning av at hans påtale av kommunens noe mangelfulle formulering i utlysingen av rådmannsstillingen gir han et rettskrav på at kunngjøringen endres og eventuelt utlyses på nytt. Fylkesmannen kan ikke se at en slik oppfatning har støtte i loven.

For øvrig synes kommunen på et tidlig stadium å ha erkjent at utlysingen ikke samsvarte med påbudet i § 25 annet ledd femte punktum. Det forutsettes at kommunen ikke gjør samme feil ved senere anledning.

Alstahaug kommune: Fra fire til 0 hemmelige

Stillingen som rådmann hadde søknadsfrist 20. Januar og vi ber om innsyn 22. Januar. 27. Januar klager vi på sen saksbehandling og får så ut en søkerliste hvor 4 av 8 navn er unntatt. Vi klager samme dag og 3. Februar får vi tilbakemelding om at saken skal behandles i formannskapet. På bakgrunn av dette klager vi direkte til Fylkesmannen i Nordland. 3. Mars klager vi på sen saksbehandling hos Fylkesmannen og 4. Mars får vi Fylkesmannens avgjørelse, som fullt ut tar vår klage til følge. Fra avgjørelsen hitsettes:

Det er i Fylkesmannens vurdering lagt betydelig vekt på at det knytter seg særlig offentlig interesse til stillinga som rådmann i Alstahaug kommune. Dermed har allmennheten (også av kontrollhensyn) behov for å vite hvem som er søkere på stillingen. Et annet moment er som påpekt av klager, at fullt innsyn også gir mulighet til å kontrollere at det ikke tas utenforliggende hensyn ved ansettelsen. Fylkesmannen mener derfor hensynet til allmennhetens behov for innsyn i dette tilfellet veier tyngre enn søkerens behov for unntak.

Nes kommune: Praksis endres, men ikke utlysningen

Stillingen som rådmann hadde søknadsfrist 6. Februar. Vi ber om innsyn i søkerlisten 9. Februar og innvilges fullt innsyn 11. Februar. 26. Januar klagde vi imidlertid på mangelfull utforming av utlysningsteksten. Den 5. Februar tar vi saken inn for Fylkesmannen i Oslo og Akershus, men saken blir avvist. Fylkesmannen viser til at deres myndighet er begrenset til "avgjerder" etter offentleglova. Vi prøver saken hos Sivilombudsmannen som også avviser saken. Fra vedtaket hitsettes:

I lys av at det i saken ble gitt fullt innsyn i søkerlisten, har ombudsmannen ikke funnet grunn til å gå videre med klagen. Ombudsmannen forutsetter at kommunen vil innrette seg etter gjeldende regler for fremtiden.

(...)

Det kan ikke kritiseres på rettslig grunnlag at fylkesmannen i dette tilfellet avsluttet sin behandling av offentlighetsutvalgets klage etter at det var gitt fullt innsyn i søkerlisten. Ombudsmannen har for øvrig merket seg innholdet i klagen fra offentlighetsutvalget.

Hadsel kommune: Endrer både praksis og annonse

Stillingen som rådmannen hadde søknadsfrist 19. Februar. 20. Februar ber vi om innsyn i søkerlista. 26. Februar klager vi på sen saksbehandling, dette medfører at vi får fullt innsyn samme dag. 26. Januar klagde vi også på utlysningsteksten. Vi fikk tilbakemelding samme dag om at teksten ville endres. 3. Februar registrerer vi at utlysningsteksten på nav.no er endret i tråd med kommunens løfte. Lederen for servicetorget bekrefter at

kommunen i fremtiden vil sørge for å oppfylle lovens krav og skriver følgende om utlysningsteksten til rådmannsstillingen i en epost til offentlighetsutvalget:

Rådmannen i Hadsel har i dag besluttet at følgende skal tas inn i stillingsannonser for ny rådmann (og da til erstatning for det som var satt inn tidligere): Opplysninger om søker kan bli offentliggjort selv om søkeren har bedt om ikke å bli oppført på søkerlista, jfr Offentlighetslovens § 25.

Værøy kommune: Hemmelig søker offentliggjort

Stillingen som rådmann hadde søknadsfrist 25. Januar. Vi ber om innsyn i søkerlisten 26. Januar og får delvis innsyn 29. Januar. Ett navn er unntatt og vi klager på dette. Etter noe korrespondanse får vi den 11. Februar brev fra Fylkesmannen hvor vi blir fortalt at det ikke har noen hensikt å klage direkte til klageinstans, men at kommunen er rett sted å henvende seg. 12. februar får vi en telefon fra kommunen om at de heller får gi seg "og ta støytten med søkeren". Får navnet på søkeren skriftlig samme dag.

Rana kommune: Annonsen endres

Stillingen som rådmann hadde søknadsfrist 30. Januar. 26. Januar klager vi på mangelfullt utformet stillingsannonse. Etter å ha sendt klage direkte til Fylkesmannen som følge av sen saksbehandling i kommunen den 5. Februar får vi 17. Februar skriftlig tilbakemelding om at stillingsannonser ble endret som følge av klagen. Søkerlisten ble offentliggjort dagen etter.

Seljord kommune: Glanseksempelet

Stillingen som rådmann hadde søknadsfrist 21. Januar. Kommunen understreker i annonsen at de er opptatt av meroffentlighet og annonseteksten inneholder fullt ut lovens krav. 23. Januar får vi også fullt innsyn og ingen navn er unntatt offentlighet.

Steinkjer kommune: Etter boka

Stillingen som rådmann hadde søknadsfrist 26. Januar. Vi ba om innsyn da, og fikk hele søkerlista 29. Januar.

Mosvik kommune: Litt bakpå, men følger loven.

Stillingen som rådmann hadde søknadsfrist 1. Februar. Vi ber om innsyn i søkerlista dagen etter og får tilbakemelding om at søkerlista kommer, men at de må kontakte søkerne først og fortelle at de "må finne seg være i den offentlige søkerlisten." Mosvik ber videre om frist til 3. Februar med å varsle søkerne. 3. Februar mottas hele søkerlisten, ingen unntatt fra offentlighet.

Flora kommune: Endrer praksis

Stillingen som rådmann hadde søknadsfrist 2. Februar. Den 26. Januar klagde vi over stillingsannonser. 27. Januar registrerer vi på hjemmesiden til Flora kommune at utlysningsteksten er endret i tråd med lovens krav. Kommunen lover dessuten at praksisen på området vil endres. 3. Februar ber vi om innsyn i søkerlisten og dagen etter offentliggjøres den i sin helhet.

Oversikt over vedlegg

- 1: Avgjørelse fra Fylksmannen i Hedmark, vedrørende stilling som kommunalsjef i Ringsaker kommune, 3. Mars 2009.
- 2: Avgjørelse fra Fylkesmannen i Oslo og Akershus, vedrørende stilling som kommunalsjef i Oppegård kommune, 24. Februar 2009.
- 3: Avgjørelse fra Fylkesmannen i Hordaland, vedrørende stilling som kommunaldirektør, 5. Mai 2009.
- 4: Avgjørelse fra Fylkesmannen i Telemark, vedrørende stilling som rådmann i Notodden kommune, 17. April 2009.
- 5: Avgjørelse fra Fylkesmannen i Nordland, vedrørende stilling som rådmann i Alstahaug kommune, 1. Mars 2009.
- 6: Avgjørelse fra Sivilombudsmannen, vedrørende stilling som rådmann i Nes kommune, 31. Mars 2009.
- 7: Uttalelse fra lovavdelingen i Justisdepartementet til offentlighetsutvalget